

Test Booklet No.

प्रश्नपत्रिका क्र.

M

Paper-III

PUBLIC ADMINISTRATION

Seat No.

--	--	--	--	--	--

(In figures as in Admit Card)

Seat No. ....

(In words)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) .....

(Name) .....

2. (Signature) .....

(Name) .....

DEC - 21313**Time Allowed : 2½ Hours]****[Maximum Marks : 150****Number of Pages in this Booklet : 32****Number of Questions in this Booklet : 75****Instructions for the Candidates**

1. Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of 75 objective type questions. Each question will carry two marks. All questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - (i) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
  - (iii) After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

A	B	C	D
---	---	---	---
5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done at the end of this booklet.
8. If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
11. **Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
12. **There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

1. परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
2. सदर प्रश्नपत्रिकेत 75 बहुपर्याय प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास दोन गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
3. परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्यांला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
  - (i) प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - (ii) पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदीष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळी वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - (iii) वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
4. प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळ करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

A	B	C	D
---	---	---	---
5. या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शावावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
6. आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
7. प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
8. जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूप केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
9. परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
10. **फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
11. **कॅल्क्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
12. **चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

DEC-21313/III

Public Administration
Paper III
लोकप्रशासन
प्रश्नपत्रिका III

Time Allowed : 2½ Hours]

[Maximum Marks : 150

Note : This paper contains **Seventy Five (75)** multiple choice questions, each carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेमध्ये एकूण **पचहत्तर (75)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले असून प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Administration is “the direction, coordination and control of many persons to achieve some purpose.”

This is attributed to :

- (A) Woodrow Wilson
- (B) Felix A. Nigro
- (C) L. D. White
- (D) Henry Fayol

2. Division of administration as public and private is *not* a matter of :

- (A) Convention
- (B) Scientific classification
- (C) Tradition
- (D) Practical utility

1. प्रशासन अनेक व्यक्तिद्वारे निश्चित उद्देश प्राप्त करण्यासाठी निर्देशन, समन्वय आणि नियंत्रणाची क्रिया आहे :

- (A) वुड्रो विल्सन
- (B) फेलिक्स ए. निग्रो
- (C) एल. डी. व्हाईट
- (D) हेन्री फेयॉल

2. सार्वजनिक आणि खाजगी प्रशासनामधील विभाजन हे खालील बाबींवर आधारित नाही :

- (A) प्रथा
- (B) शास्त्रीय वर्गीकरण
- (C) परंपरा
- (D) प्रायोगिक उपयुक्तता

3. Integral approach to the study of public administration means including :

- (A) all core activities of the state
- (B) important activities of the state
- (C) all activities sequentially
- (D) all activities of state

4. 'Administrative State' means :

- (A) state administration is becoming strong
- (B) the role of state is changing
- (C) coverage of state services is increasing
- (D) nature of state services is changing

3. लोक प्रशासनाच्या एकिकृत दृष्टिकोनात खालील गोष्टींचे अध्ययन समाविष्ट आहे :

- (A) राज्यांच्या सर्व आधारभूत कृती
- (B) राज्यांच्या महत्त्वपूर्ण क्रिया
- (C) सर्व क्रमिक क्रिया
- (D) राज्यांच्या सर्व क्रिया

4. प्रशासकीय राज्याचा अर्थ :

- (A) राज्यप्रशासन शक्तीशाली होत आहे
- (B) राज्याची भूमिका बदलत आहे
- (C) राज्य सेवांचे क्षेत्र वाढत आहे
- (D) राज्य सेवांचे स्वरूप बदलत आहे

5. Who said that “the distinction between management and administration is misleading and false” ?

- (A) Gulick
- (B) Fayol
- (C) Simon
- (D) Waldo

6. Public administration is important in developing countries because :

- (A) these are newly freed
- (B) government functions are new
- (C) government organization is the only organized structure
- (D) citizen-expectations are rising

5. “व्यवस्थापन आणि प्रशासनातील अंतर भ्रमात्मक आणि मिथ्या आहे.” असे कोणी म्हटले आहे ?

- (A) गुलिक
- (B) फेयॉल
- (C) सायमन
- (D) वाल्डो

6. लोकप्रशासनाचे महत्व विकसनशील देशांमध्ये असल्याचे कारण :

- (A) ते नवस्वतंत्र आहे
- (B) शासनाचे कार्य नवीन आहे
- (C) शासनाचे संघटन ही एकमात्र संघटित रचना आहे
- (D) नागरिकांच्या अपेक्षांमध्ये वृद्धी होत आहे

7. "New Public Administration has resulted in the propagation of an illusion of a paradigm shift." Who observed ?
- (A) Dunn and Fozouni
(B) Dwight Waldo
(C) Frank Marini
(D) Fred Riggs
8. The pure executive form of management reflects in :
- (A) Committee pattern
(B) Functional pattern
(C) Line pattern
(D) Line and staff pattern
9. Delegation by trust is similar to :
- (A) General delegation
(B) Informal delegation
(C) Formal delegation
(D) Specific delegation
7. "नव लोकप्रशासनाचा परिणाम म्हणजे एक वेगळे भासमान प्रारूप तयार करण्याचा प्रचार होय." असे मत कोणी मांडले ?
- (A) डन आणि फोजोनी
(B) ड्वाईट् वाल्डो
(C) फ्रँक मॅरिनी
(D) फ्रेड रिग्ज
8. व्यवस्थापनाचे शुद्ध कार्यपालीका स्वरूप खालील गोष्टींमध्ये प्रतिबिंबित होते :
- (A) समिती पद्धत
(B) कार्यात्मक पद्धत
(C) रेखीय पद्धत
(D) रेखीय आणि सल्लागार पद्धत
9. विश्वासाच्या आधारित प्रदत्तता खालीलनुसार समान आहे :
- (A) सामान्य प्रदत्तता
(B) अनौपचारिक प्रदत्तता
(C) औपचारिक प्रदत्तता
(D) विशेषीकृत प्रदत्तता

10. Which of the following is *not* a feature of coordination ?
- (A) It is a dynamic process
(B) It has a common purpose
(C) It emphasises on unity of command
(D) It is an executive responsibility
11. The basic principle, process and effect of hierarchy are :
- (A) Leadership, delegation, coordination
(B) Communication, centralisation, supervision
(C) Centralisation, communication, leadership
(D) Delegation, coordination, centralisation
12. Coordination is hampered by :
- (A) Lack of administrative skill
(B) Expansion of administration
(C) Group feeling
(D) Flow of authority
10. खालीलपैकी कोणचे वैशिष्ट्य समन्वयाचे नाही ?
- (A) ती एक गतिमान प्रक्रिया आहे
(B) ते एक सामान्य उद्दिष्ट आहे
(C) ते आदेशीय एकतेवर भर देते
(D) ती कार्यपालिकीय जबाबदारी आहे
11. पदसोपानतेचे मूलभूत तत्व, प्रक्रिया आणि प्रभाव हे आहे :
- (A) नेतृत्व, प्रदत्तता, समन्वयन
(B) संसूचन, केंद्रीकरण, पर्यवेक्षण
(C) केंद्रीकरण, संसूचन, नेतृत्व
(D) प्रदत्तता, समन्वयन, केंद्रीकरण
12. समन्वयन कशाने बाधित होते ?
- (A) प्रशासकीय कौशल्याची कमी
(B) प्रशासनाचा विस्तार
(C) समूह भावना
(D) सत्तेचा प्रवाह

13. "The number of people directly subordinated to one executive should be limited." This refers to the principle of :
- (A) Span of coordination
(B) Span of control
(C) Span of conflict
(D) Span of conduct
14. Gang plank means :
- (A) Horizontal contact between corresponding levels of various organizations
(B) Vertical contact within same organization
(C) Across contact between two or more organisation
(D) Contact between two superiors
15. Which of the following does *not* result from delegation ?
- (A) Effective leadership
(B) Flexibility
(C) Authority
(D) Inefficiency
13. "कार्यपालिकेच्या प्रत्यक्ष आधिन कर्मचाऱ्यांची संख्या मर्यादित असायला पाहिजे"—हे कशाशी संबंधित आहे ?
- (A) समन्वयाचे क्षेत्र
(B) नियंत्रणाचे क्षेत्र
(C) संघर्षाचे क्षेत्र
(D) संहितेचे क्षेत्र
14. गँगप्लँक म्हणजे :
- (A) विभिन्न संघटनांच्या समस्तरीय पदांमधील समांतर संपर्क
(B) सम संघटनेमधील लंबात्मक संपर्क
(C) दोन किंवा जास्त संघटनांमधील आरपार संपर्क
(D) दोन उच्च पदाधिकाऱ्यांमधील संपर्क
15. खालीलपैकी प्रदत्ततेचा परिणाम कोणता नाही ?
- (A) प्रभावी नेतृत्व
(B) लवचिकता
(C) सत्ता
(D) अकार्यक्षमता

16. Weber's analysis of bureaucracy had :
- (A) Political perspective
(B) Sociological perspective
(C) Economic perspective
(D) Cultural perspective
17. Kautilya's state is :
- (A) Theocratic state
(B) Police state
(C) Paternalistic state
(D) Democratic state
18. Who advocated the new human relations approach ?
- (1) Chris Argyris
(2) Warren Bennis
(3) Elton Mayo
(4) Rensis Likert
- Select the *correct* code :
- (A) 1 and 3
(B) 2 and 4
(C) 3 and 4
(D) 1, 2 and 4
16. वेबरच्या नोकरशाहीच्या विश्लेषणाचा संदर्भ आहे :
- (A) राजकीय परिप्रेक्ष्य
(B) समाजशास्त्रीय परिप्रेक्ष्य
(C) आर्थिक परिप्रेक्ष्य
(D) सांस्कृतिक परिप्रेक्ष्य
17. कौटिल्याचे राज्य आहे :
- (A) धर्म राज्य
(B) पोलिस राज्य
(C) पितृवत राज्य
(D) लोकसत्तात्मक राज्य
18. नवमानवी संबंध दृष्टिकोन कोणी प्रतिपादित केला ?
- (1) क्रिस आर्गीरिस
(2) वॉरेन बेनिस
(3) एल्टन मेयो
(4) रेन्सीस लिक्ट
- योग्य पर्याय निवडा :
- (A) 1 आणि 3
(B) 2 आणि 4
(C) 3 आणि 4
(D) 1, 2 आणि 4

19. "Politics-administration dichotomy is a misleading distinction which had become a fetish, a stereotype in the minds of theorists and practitioners alike," is said by :

- (A) M. E. Dimock
- (B) C. J. Friedrich
- (C) P. H. Appleby
- (D) Dwight Waldo

20. The title "Essential Frankfurt School Reader" deals with :

- (A) New public administration
- (B) Public choice school
- (C) Public policy approach
- (D) Critical perspective

19. राजकारण-प्रशासन द्विभाजन हे असे भ्रममूलक आहे की जे सिद्धांतवादी आणि व्यवहारवाद्यांच्या मनात अंधश्रद्धा आणि संकुचित साच्याचे बनले आहे; असे कोणी म्हटले आहे ?

- (A) एम. ई. डिमॉक
- (B) सी. जे. फ्रेडरिक
- (C) पी. एच. एपलबी
- (D) ड्वाईट वाल्डो

20. "इसेन्शीअल फ्रॅन्कफर्ट स्कूल रीडर" हे शीर्षक निगडित आहे :

- (A) नवलोक प्रशासन
- (B) लोकनिवड विचार
- (C) लोकनीति दृष्टिकोण
- (D) टीकात्मक परिप्रेक्ष्य

21. According to Herzberg true motivation comes from :
- (A) Interpersonal Relations
(B) Personal Development
(C) Job Security
(D) Administrative Practices
22. "What a man can be, he must be." This has a reference to :
- (A) Job enrichment
(B) Theory Y
(C) Self-actualisation
(D) Democratic leadership
23. McGregor's theory X and theory Y are often presented as :
- (A) Bureaucratic model
(B) System model
(C) Game theory
(D) Closed model and open model
21. हर्जबर्गनुसार खरी प्रेरणा कोणापासून मिळते ?
- (A) अंतर्वैयक्तिक संबंध
(B) वैयक्तिक विकास
(C) कार्य सुरक्षा
(D) प्रशासकीय व्यवहार
22. "मनुष्य जसा बनू शकतो, तसा तो बनला पाहिजे"—या विधानाचा संदर्भ कशाशी आहे ?
- (A) कार्य समृद्धी
(B) वाय सिद्धांत
(C) आत्मबोध
(D) लोकसत्तात्मक नेतृत्व
23. मॅकग्रेगरच्या एक्स आणि वाय सिद्धांताला सामान्यपणे प्रस्तुत केले जाते :
- (A) नोकरशाही प्रारूप
(B) व्यवस्था प्रारूप
(C) खेळ सिद्धांत
(D) बंद आणि खुले प्रारूप

24. Herbert Simon has described the principles of administration as proverbs because :

- (1) They are not based upon scientific research
- (2) They are logically inconsistent and mutually contradictory
- (3) Their universal application is upheld
- (4) They are commonsense conclusions derived from experience

Select the *correct* code :

- (A) 1 and 2
  - (B) 1, 2 and 3
  - (C) 2, 3 and 4
  - (D) 1, 2 and 4
25. To Mary Parker Follett authority, as vested power, derives its true basis from :
- (A) Status
  - (B) Law
  - (C) Knowledge
  - (D) Function

24. हर्बर्ट सायमन ने प्रशासकीय तत्वांना म्हणी म्हटले आहे—कारण :

- (1) वैज्ञानिक संशोधनावर ते आधारित नाही
- (2) ते तार्किकदृष्ट्या असंग आणि परस्पर विरोधी आहे
- (3) त्याची वैश्विक उपयोगिता मानणे
- (4) सामान्य ज्ञानावर आधारित केलेले निष्कर्ष आहेत

योग्य पर्याय निवडा :

- (A) 1 आणि 2
  - (B) 1, 2 आणि 3
  - (C) 2, 3 आणि 4
  - (D) 1, 2 आणि 4
25. मेरीपार्कर फॉलटनुसार निहित शक्तीच्या रूपात सत्तेचा खरा आधार आहे :
- (A) दर्जा
  - (B) कायदा
  - (C) ज्ञान
  - (D) कार्य

26. "If the study of comparative public administration was not comparative it would sound hollow" :
- (A) Herbert Simon
(B) Chester Barnard
(C) Robert Dahl
(D) Fred Riggs
27. Comparative Administration is *not* :
- (A) Applied
(B) Intellectual
(C) Culture Bound
(D) Comparative
28. The principle of Rule of Lapse is *not* strictly followed in :
- (A) USA
(B) UK
(C) India
(D) U.S. and U.K.
26. "तुलनात्मक लोकप्रशासन हे जर तुलनात्मक नसेल, तर ती पोकळ ध्वनी ठरेल."
- (A) हर्बर्ट सायमन
(B) चेस्टर बर्नार्ड
(C) रॉबर्ट ढाह्ल
(D) फ्रेड रिग्ज
27. तौलनिक प्रशासन म्हणजे काय नाही ?
- (A) उपयोजित
(B) बौद्धिक
(C) संस्कृति सिमित
(D) तुलनात्मक
28. लोप पावण्याच्या नियमाचे तत्व कठोरपणे पाळले जात नाही :
- (A) यु. एस. ए.
(B) यु. के.
(C) भारत
(D) यु. एस. आणि यु.के.

29. The model by Riggs, which bears the features of both agraria and industria is called as :
- (A) Agraria-Industria model
(B) A-I model
(C) Transitia model
(D) Middle range model
30. Who contributes more to policy making in India ?
- (A) Politicians and Bureaucracy
(B) Social groups
(C) Press and media
(D) Information technology
31. Diffracted society is structurally :
- (A) undifferentiated
(B) highly disintegrated
(C) highly specialised
(D) semi-differentiated
29. ज्यात शेती आणि उद्योग दोहोंचे वैशिष्ट्य आढळते त्या रिग्जच्या प्रारूपाला म्हणतात :
- (A) कृषक-औद्योगिक प्रारूप
(B) ए-आय प्रारूप
(C) संक्रमणीय प्रारूप
(D) मध्य क्षेत्र (range) प्रारूप
30. भारतात धोरण निर्मितीमध्ये अधिक योगदान कोणी दिले ?
- (A) राजकारणी आणि नोकरशाही
(B) सामाजिक समूह
(C) वृत्त आणि प्रसारमाध्यमे
(D) माहिती तंत्रज्ञान
31. परावर्तित समाजाची संरचना आहे :
- (A) अविभक्तीकरण
(B) अति विखंडित
(C) अति विशेषीकृत
(D) अर्ध-विभाजित

32. What is the main cause of equi-genetic change ?—(Riggs)
- (A) Equal factors
(B) Genetic factors
(C) External and internal pressures
(D) Similar factors
33. Construction project of Hoover Dam in U.S. is development administration because :
- (A) it is capital intensive
(B) U.S. is a developed country
(C) construction processes are technobased
(D) it is goal-oriented
34. Weberian model of bureaucracy is not characterised by :
- (A) Legal status
(B) Division of work
(C) Rational structures
(D) Popular participation
32. सम-अनुवांशिक बदलाचे मुख्य कारण कोणते ? (रिग्ज)।
- (A) समान घटक
(B) अनुवांशिक घटक
(C) बाह्य आणि अंतर्गत दबाव
(D) समरूप घटक
33. यु. एस. येथील हुवर डेमची बांधणी योजना हे विकास वहिवाट आहे कारण :
- (A) हे सखोल भांडवल आहे
(B) यु. एस. हे एक विकसीत देश आहे
(C) बांधणी कार्यप्रक्रिया तंत्र आधारित आहे
(D) ही स्थितिज्ञानात्मक ध्येय आहे
34. वेबरच्या नोकरशाही प्रारूपाचे वैशिष्ट्य नाही :
- (A) वैधानिक दर्जा
(B) कामाचे विभाजन
(C) तार्किक संरचना
(D) लोकप्रीय सहभाग

35. *Instruction* :

Answer the following question by using the codes given below :

Assertion (A) :

Economic development emphasizes on cost-effectiveness

Reason (R) :

Causes of underdevelopment in developing countries were internal.

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of A
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true and (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

35. निर्देश :

प्रश्नाचे उत्तर खाली दिलेल्या संकेतांमधून निवडा :

विधान (A) :

आर्थिक विकास वित्त आणि व्ययावर अवलंबून असतो.

कारण (R) :

विकासशील देशात अर्धविकासाचे कारण अंतर्गत होते.

संकेतांक :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहे आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहे पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक पण (R) हे बरोबर आहे

36. The emphasis of Sri Niketan experiment in community development was on :

- (A) Cultural link
- (B) Popular participation
- (C) Use of small machines
- (D) Demonstration effect

37. The Comparative Administration Group emphasized on :

- (1) Modernity
- (2) Bureaucratic role
- (3) System stability
- (4) System-maintenance

Select the *correct* option :

- (A) (1) and (4)
- (B) (1) and (2)
- (C) (2), (3) and (4)
- (D) (1), (2) and (4)

36. सामुदायिक विकासात श्री निकेतन प्रयोगाचा भर आहे :

- (A) सांस्कृतिक संबंध
- (B) लोकप्रीय सहभाग
- (C) लघुयंत्रांचा उपयोग
- (D) प्रात्यक्षीक प्रभाव

37. तुलनात्मक प्रशासन समुहाने भर दिला :

- (1) आधुनिकता
- (2) नोकरशाहीची भूमिका
- (3) व्यवस्था स्थैर्य
- (4) व्यवस्था देखरेख

योग्य पर्याय निवडा :

- (A) (1) आणि (4)
- (B) (1) आणि (2)
- (C) (2), (3) आणि (4)
- (D) (1), (2) आणि (4)

38. The success of local development mainly depends upon :
- (A) Regular financial support
 (B) Strong local leadership
 (C) Availability of appropriate technology
 (D) Popular involvement
39. Which of the following is *not* a feature of secretariat ?
- (A) It is mainly concerned with the formulation of policy
 (B) Its administrative head is generally a generalist
 (C) It is primarily a line agency
 (D) It is in direct contact with the ministers
40. Marx views bureaucracy as a closed corporation because of its :
- (A) Mysterious entity
 (B) Self-aggrandisement
 (C) Public service
 (D) Careerism
38. स्थानिक विकासाचे यश मुख्यतः अवलंबून असते :
- (A) नियमित वित्तीय सहकार्य
 (B) सशक्त स्थानिक नेतृत्व
 (C) उपयुक्त तंत्रज्ञानाची सोय
 (D) लोकप्रीय सहभाग
39. खालीलपैकी सचिवालयाचे वैशिष्ट्य नाही :
- (A) ते प्रामुख्याने धोरण निर्मितीशी संबंधित आहे
 (B) त्याचा प्रशासकीय प्रमुख सामान्यतः सामान्यज्ञ आहे
 (C) ते प्रामुख्याने रेखा अभिकरण आहे
 (D) ते मंत्र्याशी प्रत्यक्ष संपर्कात असतात
40. मार्क्सच्या मते, नोकरशाही हे बंद निगम आहे, कारण :
- (A) गुढवादी व्यक्तिमत्व
 (B) आत्म विस्तार
 (C) लोक सेवा
 (D) व्यावसायिक प्रगती (कॅरिअरिझम)

41. The first state to enact the Lokayukta Act was :
- (A) Andhra Pradesh
(B) Orissa
(C) Kerala
(D) Rajasthan
42. Decentralised cadre service applies to :
- (A) All grades of Centre Secretariat Service
(B) Central Secretariat Clerical Service
(C) Selection Grade and Grade I
(D) Section Officer and Assistant Grade
43. Decentralised cadre service was introduced on the observation of :
- (A) Department of Personnel
(B) Ministry of Home
(C) Estimate Committee
(D) Union Public Service Commission
41. लोकायुक्त कायदा पारित करणारे पहिले राज्य आहे :
- (A) आन्ध्र प्रदेश
(B) ओरिसा
(C) केरला
(D) राजस्थान
42. विकेंद्रीकृत श्रेणी सेवा लागू होते :
- (A) केंद्रीय सचिवालय सेवेच्या सर्व श्रेणी
(B) केंद्रीय सचिवालयाची लिपिक सेवा
(C) निवड श्रेणी आणि प्रथम श्रेणी
(D) कक्ष अधिकारी आणि सहाय्यक श्रेणी
43. विकेंद्रीकृत श्रेणी सेवा कुणाच्या मतानुसार सुरू झाली ?
- (A) कार्मिक विभाग
(B) गृह मंत्रालय
(C) अंदाज समिती
(D) संघ लोक सेवा आयोग

44. Match List I with List II and select the *correct* answer by using the codes below :

List I	List II
(a) Minister	(1) Executive decisions
(b) Secretary	(2) Group meetings
(c) Executive head	(3) Policy decisions
(d) Secretariate	(4) Advice and assist

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(3)	(2)	(1)	(4)
(B)	(2)	(3)	(4)	(1)
(C)	(1)	(2)	(3)	(4)
(D)	(4)	(1)	(2)	(3)

45. Who of the following has contributed to the field of Development Administration ?

- (A) Henry Fayol
 (B) Montegomery
 (C) Frederick Herzberg
 (D) Chris Argyris

44. सूची I ला सूची II सोबत जुळवा आणि खालील पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा :

सूची I

सूची II

(a) मंत्री	(1) कार्यकारिणी निर्णय
(b) सचिव	(2) समूह सभा
(c) कार्यकारी प्रमुख	(3) धोरण निर्णय
(d) सचिवालय	(4) सल्ला आणि सहायता

कूट :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(3)	(2)	(1)	(4)
(B)	(2)	(3)	(4)	(1)
(C)	(1)	(2)	(3)	(4)
(D)	(4)	(1)	(2)	(3)

45. खालीलपैकी कोणी विकास प्रशासन क्षेत्रात योगदान दिले ?

- (A) हेन्री फेयॉल
 (B) मॉन्टेगॉमेरी
 (C) फ्रेडरिक हर्जबर्ग
 (D) क्रिस आर्गीरिस

46. The main weakness of field administration is :
- (A) Lack of comprehensiveness
(B) Inadequate direction from ministry
(C) Lack of support structure
(D) Lack of public awareness
47. Who initiated the 'Tenure System' in Central Secretariat ?
- (A) Lord Ripon
(B) Lord Curzon
(C) Lord Litton
(D) Lord Wellesely
48. The functions of the Union Public Service Commission can be extended by :
- (A) President
(B) Prime Minister
(C) Ministry of Personnel
(D) Parliament
46. क्षेत्रीय प्रशासनाच्या मुख्य उणीव आहे :
- (A) समग्राचा अभाव
(B) मंत्रालयाद्वारे अपर्याप्त निर्देश
(C) सहायक संरचनांचा अभाव
(D) लोक जागृतीचा अभाव
47. केंद्रीय सचिवालयात कार्यअवधी व्यवस्था कोणी शुरु केली ?
- (A) लॉर्ड रिपन
(B) लॉर्ड कर्झन
(C) लॉर्ड लिट्टन
(D) लॉर्ड वेलस्ली
48. संघ लोक सेवा आयोगाच्या कार्यात कोण विस्तार करू शकतो ?
- (A) राष्ट्रपती
(B) पंत प्रधान
(C) कार्मिक मंत्रालय
(D) संसद

49. The final work of UPSC in recruitment process is : (A) Selection (B) Appointment (C) Certification (D) Placement 50. In US the “spoils system” began during the period of : (A) Jefferson (B) Jackson (C) Washington (D) Adams 51. Posting of an IAS probationer is decided by : (A) Ministry of Personnel (B) Ministry of Home Affairs (C) Union Public Service Commission (D) Chief Secretary of the State 52. Preparation of budget is the responsibility of the Department of : (A) Revenue (B) Expenditure (C) Economic affairs (D) Budget	49. संघ लोक सेवा आयोगाच्या भरती प्रक्रियेतील अंतिम कार्य आहे : (A) निवड (B) नियुक्ती (C) प्रमाणित (D) पदनिश्चिती 50. अमेरिकेत खैरात पद्धतीची सुरुवात च्या काळात झाली : (A) जेफरसन (B) जॅक्सन (C) वॉशिंगटन (D) अॅडम्स 51. आय. ए. एस. उमेदवाराची नेमणूक कोणाद्वारे निश्चित केली जाते : (A) कार्मिक मंत्रालय (B) गृह मंत्रालय (C) संघ लोक सेवा आयोग (D) राज्याचा मुख्य सचिव 52. अंदाजपत्रक तयार करण्याची जबाबदारी कोणत्या विभागाची आहे ? (A) राजस्व (B) व्यय (C) आर्थिक व्यवहार (D) अंदाजपत्रक

53. Right to Information (RTI) is a means of :
- (A) Economic Growth
(B) Quality Approach
(C) Protection of Rights
(D) Transparency
54. "Financial administration is at the core of modern government." This statement is made by :
- (A) Hoover Commission
(B) Finance Committee
(C) Fulton Commission
(D) Administrative Reforms Commission
55. Which of the following articles provides security of job to civil servants ?
- (A) 310
(B) 311
(C) 312
(D) 313
53. माहितीचा अधिकार (RTI) कोणाचे साधन आहे ?
- (A) आर्थिक वृद्धी
(B) गुणवत्ता दृष्टिकोन
(C) हक्क संरक्षण
(D) पारदर्शकता
54. "वित्तीय प्रशासन आधुनिक शासनाचा पायाभूत गाभा आहे." हे विधान कोणी म्हटले आहे ?
- (A) हुवर आयोग
(B) वित्त आयोग
(C) फुल्टन समिती
(D) प्रशासनिक सुधार समिती
55. नागरिक सेवकांची कार्य सुरक्षा कोणत्या कलमा द्वारे प्रदान केली आहे ?
- (A) 310
(B) 311
(C) 312
(D) 313

56. Assertion (A) and Reason (R) pattern.

Answer the following questions by using the codes given below :

Assertion (A) :

The budget should be prepared on the basis of revised estimates.

Reason (R) :

It makes the parliamentary control over public expenditure meaningful.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not a correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

57. In Social Sciences Applied Research :

- (A) Establishes a relationship between variables
- (B) Rejects or supports the existing theories
- (C) Measures the effectiveness of a programme
- (D) Is often interdisciplinary

56. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना.

प्रश्नाचे उत्तर खाली दिलेल्या संकेतामधुन निवडा :

विधान (A) :

सुधारित अंदाजाच्या आधारावर अंदाजपत्रक तयार व्हावयास हवे.

कारण (R) :

ते सार्वजनिक व्ययाला संसदीय नियंत्रणाद्वारे अर्थपूर्ण बनवते.

संकेतांक :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहे आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे

57. सामाजिक शास्त्रांमध्ये उपयोजित संशोधनाचा अर्थ आहे :

- (A) चलांमध्ये संबंध प्रस्थापित करणे
- (B) विद्यमान सिद्धांतांना मान्यता देणे किंवा नाकारणे
- (C) कार्यक्रमाच्या प्रभावाचे मापन करणे
- (D) ते अधिक प्रमाणात आंतरशाखीय असते

58. The field study method like survey method :
- (A) Is representative of all subgroups
- (B) Presents a detailed picture of social interrelationship
- (C) Produces findings for hypothesis
- (D) Has a large universe
59. The primary source of data collection is :
- (A) Observation
- (B) Diaries
- (C) Memoires
- (D) Letters
60. Tabulation is :
- (A) Presentation of data in rows and columns
- (B) Coding of data
- (C) Collection of data
- (D) Classification of respondents
61. Representative local government in India is :
- (A) A Historic legacy
- (B) A French creation
- (C) A British legacy
- (D) An ancient existence
58. क्षेत्रीय अध्ययन पद्धती, सर्वेक्षण पद्धती प्रमाणेच :
- (A) ते समस्त उपगटांचे प्रतिनिधि असतात
- (B) ते सामाजिक अंतर्संबंधांचे विस्तृत विवरण प्रस्तुत करतात
- (C) ते गृहितकांसाठी तथ्य प्रस्तुत करतात
- (D) त्याचे अध्ययन क्षेत्र व्यापक असते
59. तथ्य संकलनाचे प्रारंभिक स्रोत आहे :
- (A) निरीक्षण
- (B) दैनंदिनी
- (C) आठवणी
- (D) पत्रे
60. सारणीयन आहे :
- (A) तथ्यांचे रेखा आणि स्तंभामध्ये सादरीकरण
- (B) तथ्यांचे संहितीकरण
- (C) तथ्यांचे संग्रहीकरण
- (D) उत्तरदात्यांचे वर्गीकरण
61. भारतामध्ये प्रतिनिधिक स्थानिक शासन आहे :
- (A) ऐतिहासिक वारसा
- (B) फ्रेंच कृती
- (C) ब्रिटिश वारसा
- (D) प्राचीन अस्तित्व

62. The focus of Mayo Resolution (1870) was on :

- (A) Resource mobilization
- (B) Local association
- (C) Relief work
- (D) Associating elite people

63. Assertion (A) and Reason (R) pattern.

Answer the following questions by using the codes given below :

Assertion (A) :

British rule was a decentralized rule.

Reason (R) :

The office of the District Collector represents centralisation.

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

62. 1870 च्या मेयो प्रस्तावाचा खालील रोख होता :

- (A) संसाधनाचे आबंधन
- (B) स्थानिक संलग्नता
- (C) मदत कार्य
- (D) श्रेष्ठीजनांचा सहयोग

63. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना प्रश्नाचे उत्तर खाली दिलेल्या संकेतामधून निवडा :

विधान (A) :

ब्रिटिश शासन विकेंद्रित शासन होते.

कारण (R) :

जिल्हाधिकाऱ्याचे पद केंद्रीकरणाचे प्रतिनिधीत्व करते.

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहे आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहे पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक पण (R) हे बरोबर आहे

64. Assertion (A) and Reason (R) Pattern.

Answer the following questions by using the codes given below :

Assertion (A) :

The formal role of collector is declining in modern times.

Reason (R) :

Local representatives have direct contact with state administration.

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not a correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

64. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना प्रश्नाचे उत्तर खाली दिलेल्या संकेतामधून निवडा :

विधान (A) :

आधुनिक काळात जिल्हाधिकार्यांची औपचारिक भूमिका कमी होत आहे.

कारण (R) :

स्थानिक प्रतिनिधीचा राज्यशासनाशी थेट संपर्क होत आहे.

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहे आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहे पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक पण (R) हे बरोबर आहे

65. The concept of Mandal Panchayat comes close to the 'Firka' development experiment carried in :

- (A) Maharashtra
- (B) Tamil Nadu
- (C) Punjab
- (D) Bihar

66. Constitutional status to local government means :

- (a) Integration with the constitution
- (b) Independence from the state administration
- (c) Structural changes need constitutional amendment
- (d) Integration with the system of governance

Select the *correct* answer from the codes :

Codes :

- (A) (a) and (d)
- (B) (a) and (c)
- (C) (a), (b) and (d)
- (D) (a), (c) and (d)

65. मंडल पंचायतीची संकल्पना 'फिरक' विकास कोणत्या राज्यांतील प्रयोगाच्या जवळ जाते ?

- (A) महाराष्ट्र
- (B) तामिळनाडू
- (C) पंजाब
- (D) बिहार

66. स्थानिक शासनाच्या संवैधानिक दर्जाचा अर्थ आहे :

- (a) संविधानासोबत एकीकरण
- (b) राज्यप्रशासनापासून स्वातंत्र्य
- (c) संरचनात्मक परिवर्तनासाठी संविधान दुरुस्ती आवश्यक
- (d) शासन व्यवस्थे सोबत एकीकरण

संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (a) आणि (d)
- (B) (a) आणि (c)
- (C) (a), (b) आणि (d)
- (D) (a), (c) आणि (d)

67. Voluntary provisions of the 73rd Constitutional Amendment are :

- (a) Make reservation for OBC
- (b) Authorising Panchayats to prepare plans
- (c) Conferring financial powers to Panchayats
- (d) Setting up of a State Election Commission

Select the *correct* answer from the codes :

Codes :

- (A) (a), (b) and (c)
  - (B) (d) and (c)
  - (C) (b), (c) and (d)
  - (D) (a) and (c)
68. The present social welfare strategy is :
- (A) Protective
  - (B) Curative
  - (C) Developmental
  - (D) Rehabilitative

67. 73व्या संविधान दुरुस्ती अधिनियमामध्ये ऐच्छिक प्रावधान आहे :

- (a) ओ.बी.सी. साठी आरक्षण देणे
  - (b) योजना निर्मिती मध्ये पंचायतींना अधिकार देणे
  - (c) पंचायतींना वित्तीय अधिकार देणे
  - (d) राज्य निवड आयोगाची स्थापना करणे
- संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (a), (b) आणि (c)
  - (B) (d) आणि (c)
  - (C) (b), (c) आणि (d)
  - (D) (a) आणि (c)
68. वर्तमान सामाजिक कल्याणाची व्यूहरचना आहे :
- (A) संरक्षणात्मक
  - (B) सुधारणात्मक
  - (C) विकासात्मक
  - (D) पुनर्वसनात्मक

69. When was Central Social Welfare Board established ?
- (A) 1952
(B) 1953
(C) 1955
(D) 1957
70. "The state is everywhere, it leaves hardly a gap." This statement explain the concept of :
- (A) Democratic state
(B) Federal state
(C) Welfare state
(D) Entrepreneurial state
71. Who initiated the disinvestment policy in India ?
- (A) Arun Shourie
(B) Manmohan Singh
(C) P. Chidambaram
(D) P. V. Narsimharao
69. केंद्रीय समाज कल्याण मंडळाची स्थापना केव्हा झाली ?
- (A) 1952
(B) 1953
(C) 1955
(D) 1957
70. "राज्य हे सर्वत्र आहे, ते कोणतेही क्षेत्र रिकामे सोडत नाही." हे विधान या संकल्पनेशी स्पष्ट होते :
- (A) लोकशाही राज्य
(B) संघ राज्य
(C) कल्याणकारी राज्य
(D) उद्योजक राज्य
71. भारतात निर्गुतवणूक धोरणाचा प्रारंभ कोणी केला ?
- (A) अरूण शौरी
(B) मनमोहन सिंग
(C) पी. चिदंबरम
(D) पी. व्ही. नरसिंहराव

72. The concept of joint sector was introduced to :
- (A) Reduce concentration of economic power
(B) Speed up industrialization
(C) Develop cottage industries
(D) Increase employment
73. The Maharatna Status Empowers Mega-Central Public Enterprises to take investment decisions upto :
- (A) 5000 crores
(B) 3000 crores
(C) 2000 crores
(D) 1000 crores
74. What is disinvestment ?
- (A) Process of modernisation
(B) More investment
(C) Less investment
(D) Selling out public sector industries to private sector
75. The maximum labour oriented industries in India are :
- (A) Cement
(B) Textiles
(C) Iron and Steel
(D) Jute
72. संयुक्त क्षेत्राची संकल्पना या कारणाने प्रस्तुत केली :
- (A) आर्थिक शक्तीच्या केंद्रीकरणास कमी करणे
(B) औद्योगिकरणाला गतिमान करणे
(C) कुटीर उद्योगांना विकसित करणे
(D) रोजगारामध्ये वृद्धी करणे
73. महारत्न दर्जा विशाल केंद्रीय लोक उद्योगांना या सिमेषपर्यंत गुंतवणुक निर्णयाचा अधिकार देते :
- (A) 5000 करोड
(B) 3000 करोड
(C) 2000 करोड
(D) 1000 करोड
74. निर्गुंतवणूक म्हणजे काय ?
- (A) आधुनिकीकरणाची प्रक्रिया
(B) अधिक गुंतवणुक
(C) कमी गुंतवणुक
(D) सार्वजनिक उद्योगांना खाजगी क्षेत्रात विकणे
75. भारतात जास्तीत जास्त मजुरांभिमुख उद्योग आहे :
- (A) सिमेंट
(B) टेक्सटाईल्स
(C) लोखंड आणि स्टील
(D) ज्युट

DEC-21313/III

ROUGH WORK